

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 5. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, augusztus 12.

11·7 százalék.

(K. Ö.) A fővárosi statisztikai hivatal legutóbb megjelent füzetében érdekes összeállítását találjuk a budapesti pénzintézetek múlt évi mérlegadatainak.

E helyütt minket közelebről csak az üzleti végeredmény érdekel. A tiszta nyereség 14,799.063 forintot tett ki, ami az alapszabályszerű leírások s a múlt évről áthozott nyereségek számbavétele nélkül 11·7 százaléknyi kamatozásnak felel meg.

Ezen eléggé kedvezőnek mondható üzleti eredmény felett ugyancsak gondolkodóba kell esnünk, amikor ebben az országban mást sem hallunk a produktív osztályok részéről, mint panaszt a megélhetés nehézségeiről, a létért való küzdelem keserveiről s azon a produktív osztályoknál a gazdasági válságból való kibontakozását lehetetlenné tevő nyomásról, mely a nagytőke előnyére állandósítani látszik azokat az ellentéteket, melyek gazdaságilag az egyes termelő osztályok közt fenn forognak.

Ez az ellentét, melyet semmiféle machinációval eltüntetni nem lehet, sokkalta veszedelmesebb jelenség, mint bármely más műveltebb nyugati nemzetenél, mert mi úgy kulturális, mint anyagi téren a fokozatosabb fejlődés stádiumában lévén, egy esetleges visszaesés a megsemmisülést jelentené. Pedig a visszaesés elmaradhatatlan az uralkodó rendszer elveinek tovább való érvényesülésével. A kulturális

fejlődést megakasztják az állami költségvetések növekedése daczára azok a folyton szaporodó improduktív kiadások, melyek a politikai jellegű tételek fedezésére szolgálnak. Az anyagi haladást pedig kizárja az oly közgazdasági politika, mely a nagytőke érdekeinek hizlalásában látja a nemzeti termelés érdekeinek biztosítását.

Ennek az egyoldalú dédelgetésnek a kifolyásaként látjuk a 11·7 százalék tőke nyereséget, oly gazdasági évben, mint a milyen a tavalyi volt.

Más országokban a nagy pénzintézetek busás nyereségeinek az ódiomat legálább azzal igyekeznek a nagytőke elvenni, hogy részt követel magának a nemzet fenntartására irányuló munkában, amidőn a kisgazda s kisiparos hitelügyének gondozását tartja egyik feladatának.

Nálunk a nagytőke a nemzet konzerválásával nem sokat törődik. A nagytőke nemzeti hivatásáról csak nagyon naiv lelkeknek lehetne beszélni. Csak egy hivatást ismer s ez az osztalékszaporítás s ennek érdekében akkor sem ismer skrupulusokat, ha egy nemzet anyagi s erkölcsi romjain keresztül is kellene a célhoz eljutnia.

A nagytőkések ettől a törekvésőtől mi már nem vagyunk messze. Lépésről lépésre látjuk realizálva azokat a törekvéseket, melyek a nagytőke teljes diadalát, a kapitalizmus uralmát jelentik.

Vegyük elő újból a fővárosi statisztikai hivatal legutóbb megjelent füzetét. Mit látunk? Látjuk, hogy míg 1877-ben — bele nem számítva az osztrák-magyar bankot — a pénzintézetek száma Buda-

pesten 20 volt, ez a szám 1897-ben már 30-ra rugott fel. Még feltűnőbb a dolog, ha a szaporulatot összehasonlítjuk a bécsi pénzintézetek számával. Bécsben volt ugyanis 1877-ben 15 s 1897-ben 17 pénzintézet. Míg tehát Bécsben az utolsó husz évben a pénzintézetek száma csak kettővel, nálunk ugyanazon idő alatt tizzel szaporodott. A nagytőke ezen térfoglalásán nincs mit örvendünk.

A szaporulat azonban csak relative fejezi ki a nagytőke gravitálását Magyarországra felé. Ennél tanulságosabb, ha a részvénytőke növekedését tekintjük. A budapesti pénzintézetek részvénytőkéje 1877. évben volt 33·8 millió forint, a bécsieké pedig 113·8 millió frt. De már 1897-ben a budapesti pénzintézetek részvénytőkéje volt 126·5, míg a bécsieké volt 198·6 millió forint. A növekedés tehát Budapesten 92·7 millió frt, Bécsben pedig csak 84·8 millió frt. Ezen a téren tehát lefőztük a bécsieket. Ha ehhez még hozzáveszünk, hogy a budapesti pénzintézetek által fizetett osztalék általában véve 3%-al felül szokta mulni a bécsi pénzintézetek által fizetni szokott osztalékot, fogalmat alkothatunk magunknak arról a hatalomról, melyet nálunk a nagytőke képvisel.

Haladunk tehát; csak hogy azon az úton, mely a kapitalizmus igája alá vezet. A tőke virul, de a nemzet elpusztul. A produktív osztályok haszontalan törekvése és igyekezete pedig gyűlöletté fajul a nagytőke és azon rendszer ellen, mely a túltengést lehetségessé tette.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Keserű igazságok.

Írta: Alexandrowna.

A minap valaki félig tréfásan, félig komolyan egy kérdést, mint megfjendő problémát vetett fel az újságban: »Miért házasodik jelenleg oly kevés férfi?« — s mint a méhraj, úgy özönlött erre a közönség köréből a tenger felelet, melynek legtöbbször efféle jelszavakat hangoztat: Éljen a legényadó! Veszszenek a partie-vadászok, abcsug a divattal! . . .

Azonban a dolog veleje, t. i. hogy minden gondolkozni tudó ember előtt egyáltalán nem is probléma a szegényebb sorsu intelligencia házasságainak csökkenése, mely karöltve jár a modern viszonyokkal, — hanem közönséges számtani feladvány, melyet vajmi könnyű megfjteni, — az senkinek se jut eszébe e névtelen hősök és hősnők közül.

Egy hírneves filozofus így nyilatkozik: A ki csak annyi jövedelemmel akar családot alapítani, a mennyi nélkülözhetetlenül szükséges a házassághoz, oly emberhez hasonló, ki meztelül s darab kenyérral a kezében indul neki a beláthatatlan hősvátnak.

Lám, ez a rövid aforizma mily élesen világítja meg az ugynevezett problémát! Tegyük fel, hogy a házasulandó völégény bir annyival, hogy ő és jövendőbelije minden nap jól lakjanak s hogy télen fűtött szobájuk legyen; —

de Istenem, hol marad az a rengeteg aprólékos mellékiadás, mely különösen városi embernél elkerülhetetlen, ha éppenséggel remete életet nem akar folytatni s valóságos mártírjává lenni az önmegtartózkodásnak. Meglehet, hogy kettecskén megélhetnének abból a mizük van, de ha aztán néhány gyermekkel szaporodik a család! ezeknek az élelmezése, ruházása, neveltetése s ha betegek, orvoslása miből kerül elő? Valóban szomorú kép ez, mely élénk táru.

Ha úgy élnénk, mint a cigányok s a legsötétebb afrika lakói, katonatisztjeinknek se volna szükségük kaucezióra, — a mi melleleg mondván inkább áldásos intézmény, mint kárhóztatandó, bár soknak a szerencsését megakadályozza.

Sokan a nőkben vélik feltalálni e szomorú állapotok bünbakkait s lehet, hogy van is valami a dologban. Az, hogy a divat és ruházat valami nagyon sokat határozza, nem áll azonban oly feltétlenül. Egy ügyes, szerény és praktikus nő csekély költséggel is csinosan és izlésesen öltözködhetik. Vannak ugyan divatbolondok, kiknek Dárius kincse se volna elég a toilet-számláik kiegyenlítésére, de az más valami, — az szenvedély, rögeszme, mint a kártyázás vagy a régiség-gyűjtés . . .

Hanem a mi a nők hibája, az egyszersmind a férfiaké is: a tehetetlenség, az élvezetvágy, a nagyvási hőbort, a háziasság tökéletes hiánya — és így tovább egy egész lajstroma a »fin de siècle« büneinek.

Maradjunk csak az utóbbinál. Vannak nők, kik képtelenek egy délutánt csöndes otthonukban tölteni s kétségbe vannak esve, ha egy nap nem akad egyéb társaságuk, mint a férjüké. Ezek mindenütt szeretnek lenni, csak otthon nem! Pedig minden lépés a házon kívül költséges ám, — nem is számítva azt a pótolhatatlan veszteséget oly nőnek, ki elidegeníti magától gyermekeit s a családi tűzhelytől a férjét. Mert a legtöbb férfi csakis a nyugodalmas otthont keresi a házasságban s ismerék egy fiatal embert, ki azért vált el a feleségétől, mert az aranyos minden héten párszor azzal fogadta mikor este fáradtan hazatért a hivatalából:

»Ma nem főztem vacsorát, mert a Hungariába készülök, — öltözz át gyorsan!«

Még szerencse, ha a menyecske csak mulatni akar, mert eleven és vig természetű, ha alapjában romlatlan szívű, tiszta erkölcsű és hűséges a férjéhez. Mert van egy csunya sötét háttérre annak a ragyogó rózsás kertnek, melynek virágai a mi serdülő és eladó leányaink: az a kora romlottság, mely ijesztő módon van elterjedve a középosztály bakfis-leányai közt s melynek meleg ágyai főképen a nagyvárosi nyilvános iskolák. Nem mintha ezek volnának az ifjuság megromtói — Isten ments! A derék igazgató bácsinak, a tisztos tanítónőnek bizony fogalma sincs arról, mily mosdatlan tréfán vigyorog össze az a rakoncátlan leánysereg! az a neveletlen had, mely odahaza erkölcsstelen cselédnépre bizva cseperedett fel, míg a

Tisza Kálmán beszámolója.

Egyik fővárosi lap azt a hirt közli, hogy városunk képviselője legközelebb beszámolót tartana. Itteni körökben mit sem tudnak a beszámolóról, de a magunk részéről nem is tartjuk valószínűnek a dolgot. Enyedi Lukács dorozsmai példáján okulva most a kormány olyanokat küld beszámolni, akik készek inkább kitenni magukat a legvehemensbb támadásoknak, csak hogy Bécsnek kedvező dolgokat mondjanak. Lang Lajos talán vállalkozik erre a szerepre s megajánlja a 2%-os kvóta-emelést. Tisza Kálmánt okosabbnak tartjuk, sem hogy feltennék róla, hogy vállalkoznék ilyen áron szolgálatot tenni a Bánffy-kormányoknak. Ha mégis igaznak bizonyulna e hír, annál nagyobb érdeklődéssel nézünk e kétségkívül fontos politikai esemény elé.

Válságos napok.

Ugy látszik a kormány némi megállapodásra jutott, legalább a nagy általános irányelveket illetően a kiegyezési kérdésben. Az utolsó ischli ut lehütötte Bánffyt és a feszélyező »fenegyerek« pózából visszavonul a szolnokdobokai metódushoz »többet erővel, mint észszel.«

Erre a gondolkodásra mutat a Gajári tapintatlannak látszó, de igen ravasz félhivatalos cikke a »Nemzet«-ben.

Tapintatlannak látszik ez a cikk, mert erősen megsérti az ellenzéket és csúnyán gyanúsítja is éppen azért a higadt hangért, sőt védelemért, melyet a válságos napokban a 67-es alap és a kormány iránt használt.

Miért keresi szinte szemetszuróan az ellenzék megvadását? Hiszen ilyen nehéz körülmények között óriási sulyt ad az a kormány, ha az egész sajtó és közvélemény egyöntetűen mellette van!

Hát éppen ezért. A kormányt bántja, hogy olyan nagy a sulya, mert ugrani akar. Nem jó szántából, azt elismerjük, de muszáj neki. Szét kell hát robbantani azt a tömör falaut, mit a sajtó képez. Egy kis parázs csete-paté és a személyes kérdésekért mindig el szoktak tekinteni nálunk a tárgytól.

S eltekinteni helyes is lesz, mert, mint maga Gajári is sejteti, teljes raturáda lesz a sok tárgyalás és kategorikus kijelentések eredménye.

Amint Bécsből pár nap előtt diktálták a külügyminiszter lapjában, azt szépen lekopirozzák itthon. Öt évi provizórium, amit szabad lesz önnálló rendelkezésnek is nevezni, de vámsorompó nélkül, azonban a közügyek teljes fenntartásával.

Ez világlik ki Gajári cikkéből. Hát hiszen nem haltunk bele 30 éven át a közös vámterületbe, sem el nem pusztultunk az »átkos« közös ügyek miatt, mint Madarász bátyánk emlegette, sőt megis nőttünk, erősödünk mellette, vagy mondjuk, daczára ha úgy tetszik, nem is az itt a baj, hogy a 67. alap továbbra is fenn marad, hanem más két dolog tűnik itt szembe.

Először is roppant komikus dolog az, ha valaki addig veri a saját mellét, míg beteg lesz tőle a verekedés előtt, mint ahogy a kormány tett a hires »Pester Lloyd« és egyebütt hangoztatott ultimátumszerű kijelentéseivel, mely után kegyelemre előre megadja magát.

Másodszor igen helytelen politikai felfogás az, ha folyton kihámozzák a törvény formájából a szellemet. Megtartják a szót és egyebet nem tartanak meg semmit.

Mint ahogy most hirdetik az önnálló vámterületet sorompék nélkül.

Elhiszszük, hogy a kormány mélyben láthat bele a szituációkban, mint akár az ellenzék, akár a közvélemény. Elhiszszük, hogy sokszor a közvélemény ellen kell tennie a kormánynak a hon

érdekében, mint tett Bismarck is. De tegye ezt őszintén s a nemzet tiszteletét mindig meg fogja nyerni, mint megnyerte az egykor oly népszerűtlen Bismarck is.

A monarchia nagyhatalmi állása, a hadsereg egysége függ a közös vámterülettől, mondják.

A nemzet nagy rázkódtatásoknak nézve elébe a különválás után, a nemzetiségek még jobban reánk szabadulnának, két gazdasági rossz esztendő után mint agrár államot, mire Gajári is czéloz, tönkre tenne egy vámharcz, a felség maga is óhajtja a régi viszonyok fenmaradását? Nos, mind ezt emlegették, ha igaz, s a kormánynak kötelessége tudni, hogy igaz-e, akkor ezek vannak olyan sulyos argumentumok, hogy a kormány ezek alapján nyílt sisakkal küzdhessen, ne törvénycsavarással.

Szava által kötve van, hogy több provizóriumot nem csinál, hát mondjon le formaságból is, hogy szavának eleget tegyen. Ha bizik bennük a király, megbizza őket újból, vagy egy pár jó erőt szerezhetnek maguk közzé s aztán amit a viszonyok szerint a haza javára jónak látnak tegyék.

Elvégre azzal mindenki tisztában van, hogy nem lehet mindig úgy tenni amint szeretné az ember, hanem csak amint lehet.

Mondja meg a kormány mit lehet és miért lehet csak annyit s a magyar parlamentben van annyi politikai érzék, hogy megadja a kivezető utat a kormánynak törvényes uton, amit úgy kedvteléssel bajosan kap meg.

Válasz Gajárinak.

Györffy Cyula, ki az utolsó választásnál belépett a kormánypártba, válaszol a Gajári cikkére és az ellenzék magatartását a 67. alap mellett azzal indokolja, hogy mint ő, úgy a párt is belátta már a közjogi oppozíció meddő és helytelen voltát. Különben ő is azt hiszi,

mamájuk Isten tudja hol mulatott, rossz pástorként elhagyva a nyáját s hozzá engedve férközni a bünt és aljasságot.

Igaz, hogy van száz és ezer kivétel, de nem elég-e egyetlen ily romlott teremés egy osztályban, hogy megmetelyezzen számtalan ártatlan kedélyt? De sokat tudok, ki már iskolás leány korában kezdte meg a »Femme entretenne« pályafutását s nagylelkűen osztogatta társnői közt a »saját szerzeményü« hatosokat és bombonokat!

Mi jót várhatunk tehát egy nőtől, ki ily létkörben nőtt fel, kiből hiányzik minden szüziesség, idealizmus és őszinteség, kinek fogalma sincs arról, mi a becsület s a nő méltóság?!
Férjhez megy anélkül, hogy a legkisebb vonzalmat érezné választottja iránt, csak azért, hogy jövőjét biztosítsa, hogy asszony legyen sokszor csak azért is, hogy egy tisztességes firma alatt folytassa becsstelen kalandjait. A családi idyllhez semmi hivatást nem érez; ő mulatni akar, mellékes, miképpen és minek az árán. Pedig az első vendég, melylyel a házasság életben találkozni fog, az — unalom lesz; mily jól esik aztán ilyenkor, ha rögtön kéznél van a házibarát, ez az elkerülhetlen kiegészítője a modern házasságoknak.

Rossz időket élünk, rossz csillagok járnak! Csoda-e tehát, ha egy józan eszű férfi százszor is meggondolja magát, míg beleharap Éva almájába és feláldozza biztos kényelmes jólétét az e fajta jövőért?
Hogy a férfiak nem szeretnének megházasodni, egyszerűen nem igaz, még a kiélt ruá

is álmodik a szive mélyén egy csöndes, kényelmes otthonról egy »sweet home«-ról, melynek melege egy szép, szerető, hűséges asszony szivéből árad.

A partie-vadászokról pedig ne is szóljunk; azok legendaszerűbb lények, mint az élczlapok anyósai, kikkel ugyancsak ritkán találkozni az életben (!)

Egy szegény fiutól nem lehet rossz néven venni, ha házassodván, üstökön ragadja a jó partie alakjában kínálkozó fortunát. Ne vessünk követ azokra, kiknél úgy se vagyunk jobbak. Ugyis kevésnek jut közülünk azon sors kegye osztályrésztől, hogy anyagi gondoktól ment boldog családi életet éljen; de hála Istennek, ha hideg is a világ és beteg a szivünk, még nem haltak ki egészen a megelégedett férfiak, erényes asszonyok és szerény, tiszta lelkű szép leányok.

Majom-bandák szétrobbantása.*

Angolból** ford. Dr. Némethy Gyula.

A majmok nagy átkát képezik főleg a vidéki lakosságnak. Az északi bengáliai falvakhoz közel fekvő sűrűben gyakran egész majomcsapatokkal találkoztam, melyeknek pusztításai a mezőn és konyhakertekben kétségbeejtették a szerencsétlen falusiakat. E csapatok rendszerint egy hatalmas himből s körülbelül száz nőtényből állanak. A dolog úgy áll, hogy ha egy kis majom világra jó a csapatban, élve hagy-

* A tárgy, amint látják, igen érdekes! Ford.

** Public Opinion July 22. 1898.

ják ha nőtény, de az atya rögtön megöli, ha him. Az anya ellenben gyakran iparkodik elrejtteni a kicsinyt, amíg lábára tud állani, aztán elküldi, még mielőtt a him észrevehette volna. Így azután gyakran megtörténik, hogy egyes himeket lehet találni, amelyek magukban élnek. Ezek aztán egy idő múlva megunva a magányt, s talán hívén az egyesülésben, mint az erő forrásában, ezek a legények mondom csapatot képeznek, hogy ne mondjuk klubot alakítsanak. Ekkor jön aztán a java. Asszonyra van szükségük, természetesen, de hogy kerítsenek maguknak? A nőtény majmok mind valamely nagy himnek háreméhez tartoznak. Világos, hogy az egyetlen megoldás megtámadni egy ilyen háremet, megölni a himet, s aztán elosztani a zsákmányt.

Ultimátumot küldenek, mely visszautasítást nyer. Hadüzenet következik. A háboru kemény s gyakran napokig tart. A megtámadott rész rendszeren vissza iparkodik vonulni, s gyakran átvándorol sűrűn, mezőkön, sőt falvakon is. De az üldözés kemény és erőteljes, úgy hogy meg kell állaniok — néha a faluban, sőt egy-egy vidéki lakás zöldségei kertjében.

A tényleges ütközetben a nőtények rendszeren hivek maradnak urok és mesterükhöz, segítségére vannak számos támadóival szemben. Node az eredmény rendszeren mégis csak az, hogy a sok özvegy, a gyász rövid időszaka után, melyet rossz hangulattal nyilvánítanak, mégis megvigasztalódik a győző himek körében.

No hanem ez ütközetek szomorú pusztítás okoznak mezőn, kertben, sőt gyakran tényleges veszedelemmel járnak a lakosokra nézve; mert,

hogy egy állam önállóságához nem kell a külön vámsorompó. Az ellenzék magatartásából egészségesebb pártalakulásokra következhet.

Bartha vezércikkben válaszol a Nemzet cikkére s igen élesen világítja meg az ellenzék álláspontját. Többek között így ír:

Gajári Ödön azzal vádolja a függetlenségi párt hírlapíróját, hogy nem következetes. Vádját azzal a tényre indokolja, hogy ezek az írók a Deák Ferencz művét védelmezik. Különben hozzáfűzi, hogy maga a védelem nem őszinte.

Indokolással nem bibelődik. Ez a polgári munka nem is illenék az ő szuverén hangjához. Mégis, ha célja a meggyőzés, célszerű lett volna az állításokat imitt-amott támogatni.

Kiváltképpen az az eljárása szorult magyarázatra, hogy a szélbalt éppen most látja szükségesnek megtámadni. Érténem, ha zavarnók a liberális-párt vizeit. Vagy ha döngetnek a kormány hátát, midőn az osztrákok jogtalan követelésével áll szemközt s ezzel gyöngítők azt a pajzsot, mely hazánk törvényes jogait oltalmazza: ha, mondom, ezt a nehéz pillanatot választanók sokszoros belügyi sérelmeink megtorlására, akkor nemcsak érténem a Gajári puskatüzét, de indokoltak is tartanám.

De most! Mikor egy osztatlan nemzeti közvélemény erkölcsi hatalma oly igen nagy szolgálatot tesz abban a küzdelemben, a melybe az osztrák események a magyar kormányt sodorták: hogy most mi célja lehet egy kormányparti publicisztának a koncentrált közvélemény hatását az intencziók becsúszásával megtörni, vagy legalább is gyöngíteni, azt én véges észszel sem felfogni, sem indokolni nem tudom.

A függetlenségi eszmék valódi híve töretlenül ragaszkodik az alkotmányhoz. Ennélfogva, a míg fönnáll, tiszteletben tartja a 67-es művet is, mint az alkotmányalkatrészét. Egészen véve iparkodik annak megváltoztatására. Addig is igyekszik káros hatásait elhárítani, okos rendelkezéseit fogantatni. Ez a felfogás sem nem következetlen, sem nem kétkulacsos.

Azonban következetlen és kétkulacsos minden politikus, ki a 67-es mű jogcsorbító ren-

ámbár a majmok ritkán támadnak meg embert, jaj a szerencsétlennek, aki közel mer menni hozzájuk halálos csatájukban. Ezenfelül, ha éhség hajtja őket, nem igen lehet tréfálni az ilyen csapatokkal. Ha nem is tekintjük a kárt, amelyet a konyhakertben száz meg száz majom tesz, mindent elpusztítva, ami kezük ügyébe esik; de az már éppen nem tréfa dolog, mikor ajtót ablakot csukva kell tartani, s benn maradni jó ideig a künn lévő ellenség miatt.

A benszülöttek teendője tehát nem lehet más, mint szétrobbantani a csapatokat, elfogva azok vezetőit. A gyilkolás lelkiismeretük ellen van, az elfogás azonban annál kevésbé, mert a majmot úgy is rövid időn szabadon eresztik, amint az mindjárt ki fog tűnni. Tehát ha egy ilyen csapat érkezik, a benszülöttek a következő módszert alkalmazzák. Szorosan egy konyhakert mellett vízszintes teret választanak melyben egy árok van, két láb mély, hat vagy nyolcz hüvelyk átmérővel. Egy hosszú erős kötélt egyik végére hurkot kötnek s azt a gödör szájára fölé helyezik. A kötelet aztán egy gyűrűn húzzák keresztül, amely egy a házhoz közel álló fához van erősítve, a kötélt másik végét pedig egy némi távolságban rejtőz ember tartja. A hurok s a kötélt egyrésze 10—15 láb hosszúságban homokkal van fődve. Azután egy szép, csábító paradicsom fűgét tesznek a gödörbe, a gödör körül pedig egy néhány rothadt szórnak szét, de friss héjával fedezve. Mikor a csapat megérkezik, a nőstények sokkal féltékenyebbek, minthogy a ház közelében lévő szabad térre lépnek, de a nagy him bátor ficzkó. Látja a fűgét a földön, odaugrik, elkap

delkezései előtt panasz nélkül hajt térdet és fejet; de mikor arra kerül a sor, hogy a műnek jogvédő rendelkezései fogantatassanak, akkor a képzel és valódi nehézségek hosszú sorozatával áll elő és szorgalmasan keresi a kibuvó ajtókat.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Szeptember 18. Kerékpár virágkorzó a Sport-téren.

Lapunk t. olvasóit — kik a nyár folyamán bárhova nyaralni mennek és a lapot oda járattatni akarják — figyelmeztetjük, hogy ebbeli szándékokat illetve címüket a kiadóhivatallal tudassák. Lapunk kiadóhivatala készséggel fogja a kívánt helyre elküldeni a példányokat.

* **A lazarista kongregáció temploma a fővárosban.** A lazarista kongregáció részére a közgyűlés a tavasszal egy templom és rendház céljaira megfelelő telket szavazott meg azzal a kikötéssel, hogy a lazarista szerzetesek tartoznak a környék lakosságának lelki szükségleteit kielégíteni. Azonkívül több más feltételt szabtak, a melyeket azonban a szerzetes rend teljesíthetetleneknek talált, s azért dr. **Bundala** Mihály papai prelátus útján tudatták a fővárossal, hogy a használatra átengedett telket nem veszik át, hanem hajlandók örök áron megvásárolni, ha a főváros kedvezményes árban engedi át részükre. A tanács tegnapi ülésén elhatározta, hogy a kérdéses telket 35 ezer forint kedvezményes árért, kamatnélküli részletfizetésre engedi át kongregációnak.

* **Az ideai hadgyakorlatok terve.** A hadügyi kormányzat nagy előkészületeket fejt ki a közelgő hadgyakorlatokra, melyek azonban korántsem adnak már neki annyi munkát, mint annak előtte. Nehány esztendő óta ugyanis nagy változás történt az ugynevezett nagy hadgyakorlatok rendezésénél. Azelőtt ugyanis mindent a

egyed, majd elhajtja megundorodva. Majd egy másikat, ugyanazon módon. Egyszerre csak meglátja a szép csábító fűgét a gödörben s beledugja a karját, — de akkor rögtön meg-rándul a kötélt, a hurok összeszorítja karját-vállát s a majom egy pillanat alatt a fához rándul amelyhez a gyűrű erősítve van. Ekkor a rejtőz ember előterem s forogva a fa körül s szilárdan, feszesen fogva a kötelet, odaköti a szerencsétlen majmot a fához, szorosan, szilárdan, kivéve a fejét. A gyűrű nemcsak azért szükséges, hogy a majmot a fához kössék, hanem mert nagyon veszedelmes lenne a dühös fenevadat szabadon rántani el a fától.

No de a majmot nem ölik meg. Ellenkezőleg, beszapanozzák a fejét, arcát, nem igen válogatva, ki a legfinomabb szappant vagy a legtisztább vizet. Az egész műtét érdekes és nagy mulatság forrása a körülálló részére. A majom ellenben hiába rángatja fejét, legföljebb tele lesz szeme szája szappannal. Csakhamar megelégedi, mihelyt érzi az égető fájdalmat, no meg a testébe vágó kötelet minden ízében, hogy ne is említsük a körülálló személyeskedő megjegyzéseit s nagyon érthető beszédét. Keleti stoicizmussal adja meg magát sorsának. Fejét tisztára borotválják, akár egy billiárd golyó, arca oly tiszta, szép sima lesz, mintegy kis babáé. Akkor aztán szabadon eresztik. Azonban fájdalom, ilyen az élet hiúsága! Feleségeinek nem kell többé, hogy szépsége oda lett! Végképp nem állhatják, halálra gyötrik. Szégyenszemre elkergetik a csapatától, seprőnyél híjján — farkuk végével. És így vezető nélkül maradva a csapat, önkényt szétbomlik.

vezérkar végzett, az egyes harcoló felek parancsnokságai napról-napra megkapták az utasítást a hely, idő és kivitel dolgában. Ma már egészen másképp fogják fel a hadgyakorlatok jelentőségét. A fővezetőség csak arra szorítkozik, hogy a két félt a gyakorlat tartama célja és területe szerint egymás elé juttassa, feladataikat meghatározza, a kivitel módja azonban teljesen a parancsnokságnak belátásától függ s így nagyobb önállósággal működnek, a gyakorlatoknak pedig komolyabb jellegük van. Az ideai hadgyakorlatok tervét természetesen már elkészítették, de szigorú titokban tartják. A délmagyarországi hadgyakorlatoknál az erdélyi hadtest a Maros völgyéből nyomul délnyugat felé és megmérkőzik a banáti hadtesttel, mely valahol délen, alkalmasint Bázias és Versecz körül vonja össze erejét. Hogy a mérkőzés hol történik, az a hadtestek mozdulataitól függ s biztossággal nem állapítható meg előre. Az észak magyarországi hadgyakorlatoknál hasonlóképp a hadtest-parancsnokságok taktikája választja meg a döntés helyét. Itt a kassai hadtest áll szemben a galicziaival. Az ideai hadgyakorlatoknál, alkalmasint ugy a kerékpárnak, mint a léghajónak szerepet engednek, vagy legalább is kísérletet tesznek alkalmazhatóságukkal.

* **A hadapród iskola építése.** A honvéd hadapród iskola építése nagyon rövid idő alatt be lesz fejezve. Az impozáns három emeletes főépületben már csak a belső berendezés van hátra. A többi épületek is teljesen rendben vannak. A hadapród iskola parancsnoksága most kérte a várostól a lakhatási engedélyt.

* **Egy kínos ügy.** A mult napokban táviratban megemlékeztünk arról a kínos utcai botrányról, ami Debreczenben folyt le az utcán. **Gárdos** Károly kir. mérnök ugyanis az utcán megtámadott egy uri nőt, akit azután tettleg bántalmazott. Mint Debreczenből értesítenek, a sértett nő jogi képviselője **Kun** Mihály dr. ügyvéd **Gárdost** táviratilag feljelentette a miniszternek, aminek a következménye az lett, hogy br. **Daniel** Ernő **Gárdost** állásától nyomban táviratilag felfüggesztette s ellene a fegyelmi vizsgálatot elrendelte. **Gárdos** az egyik fővárosi lapban hosszabb nyilatkozatot tett közzé, amelyben magát tisztázni igyekszik.

* **A vaskóhi érczhegyek.** A nagyváradi latin szertartású püspökség tulajdonát képező vaskóhi hegyek tudvalevőleg igen sok vasérczet és barna követ (mangan) tartalmaznak. Régen Vaskóhn a vasipar virágzott, azonban egy jó idő óta az üzem megszűnt, a gyár elpusztult. Most egy budapesti részvénytársaság a hegyeket az érczek kiaknázása céljából bérbe akarja venni s e végett már alkuba is bocsátkozott az uradalommal. A vállalat létrejötté a környék szegény lakosságára nézve igazi áldás volna, amennyiben több száz munkás nyerne alkalmazást.

* **Az „Astra“.** *Belényesben* nem sokára kezdetét veszi a mozgalmas élet. Az *Astra Associatiunea Transilvana* című román közművelődési egyesület ez ideai közgyűlésre eddig mintegy 400—500 román jelentette be érkezését, úgy hogy az elszállásoló bizottság a kis városban alig lesz képes elhelyezni őket. A közgyűlést s a mulatságokat, külön e célra épített nagy fedett sátorban fogják megtartani. — 26-án este lesz az ismerkedési estély, 27-én a közgyűlés, este hangverseny; 28-án a közgyűlés folytatása, este táncmulatság; 29-én pedig a mennyiben a tárgyalások befejezést nyernek, kirándulás Biharfüredre.

* **A M. Á. V. és a szőlőtulajdonosok.** Mikos a nagyváradi—kolozsvári vasutat építették, a legtöbb baj volt a kálvária- és hideg-

ser utcai háztulajdonosokkal és azokkal a polgárokkal, akiknek a Kálvária alatt volt szőlőik. A vonalvezetés érdekében a területüket átszakgatták, kárpótlás mellett. A szerződésben azonban gondoskodtak arról, hogy az illető telektulajdonosoknak feljáró ut biztosítsák a vasutvonalon át a szőlőterületre. **Czeplédy Sándor** szőlőtulajdonos azonban csak azt vette észre, hogy a pajtájából nem mehet a szőlőjébe, mert a vasut igazgatóság elzárta a bejáratot. A napokban tartotta meg a vegyes bizottság a helyszíni szemlét, a melyben részt vett az államvasutak képviselője és Nagyvárad városának kiküldöttjei. A vegyes bizottság megállapította, hogy a nagyváradai vonal mentén sokan nem a szerződésileg kikötött és az engedély-okmányban kitüntetett ponton készítettek átjáratot, hanem kényők-kedvők szerint a hogy tetszett. A bizottság véleményezte, hogy **Czeplédy Sándornak** a nagyon is szükséges átjáratot engedélyezzék, a többi jogtalan átjárókra pedig fennhagyassék a jog az államvasut igazgatóságával szemben.

* **Tíz éves találkozó Nagyváradon.** Dr. **Tetelleni Ármin** budapesti ügyvéd (VIII. Főherceg-Sándor-utca 2. szám) e sorok után tisztelettel felhívja volt iskolatársait, akik t. i. az 1888. évben az érettségi vizsgálatot a nagyváradai prem. r. főgymnáziumban tették le, hogy f. évi augusztus 20. napján reggel 7 és 1/2 óra között a 10 éves forduló megünneplésére Nagyváradon a régi **»Zöldfa«** szállodába egybegyűlni kegyeskedjenek.

* **Herczegnőből apáca.** Lobkowitz Polixena hercegnő, Lobkowitz György herceg leánya — mint Prágából jelentik — egy Pilzen mellett levő apáczazárdába lépett. A hercegnőből lett apáca 1874. február 1-én született.

* **Múzeumba való.** Régi kor emléke került elő a város házában. Tömör pecsétnyomó, közepén a két fejű sassal. Körülötte ez a felirat van: „**Nagyvárad városa cs. kir. kapitányi hivatala**“, méltó helyére kell tenni a — múzeumba

* **Chateaubriand halálának 50-ik évfordulóját** ünnepelték tegnap Saint-Maloban a város és környékének nagy részvéte mellett. A költő a Grand-Bé sziklás hegyfokon van eltemetve, mely a vidéknek bucsujáró helye. A francia akadémia az ünnepélyen de Vogué vicomte által képviseltette magát.

* **A magyarok Santiago de Cubánál.** Kolozsvárról írja tudósítónk, hogy Richteit Artur odavaló fiatalember még a tavasszal átvitorlázott Amerikába. Ott belépett a hadseregbe és sokáig nem hallatott magáról. Pár nappal ezelőtt levelet irt Kolozsvárról élő öccsének, akinek elmondja, hogy jelenleg New-York egyik kórházában ápolják. Részt vett Santiago de Cuba előtt július 1-én vívott ütközetben és ott megsebesült. Egy kartácsszilánk az arcába furódott és most nagy betegen fekszik. Érdekes részleteket mond el a csata borzalmairól. Többek közt azt is megjegyzi, hogy rajta kívül még nagyon sok magyar fiu van az amerikai hadseregben.

* **Várkonyi ügye a kir. táblán.** A nyiregyházi kir. törvényszék vizsgáló bírója — mint azt annak idején megirtuk — Várkonyit a vizsgálati fogságba helyezte s a törvényszék ezt a határozatot helybenhagyta. Várkonyi a törvényszék határozatát megfélembre s így az ügy a debreczeni kir. táblára került. A debreczeni kir. tábla az ügygel a jövő hét elején fog foglalkozni s akkor eldől, vajjon vizsgálati fogságban marad, vagy szabadlábra helyezik.

* **A vízpocsékolás.** A vízpocsékolás megállítására kiadott kapitányi rendeletnek mégis meg volt annyi hatása, hogy azóta kevesebb vizet fogyaszt a város közönsége. Naponként most 3 és fél méter víz van a magas tartályban és még locsolják is a parkokban elhelyezett disznóvénnyeket. A multkor megirt cikünkben hivatkoztunk arra, hogy a városnak

nincs joga a házi csapokat elzárni, de a vízpocséklókkal szemben alkalmazhatja a tanács a büntetést. Igaz, hogy a vízhasználatról szóló szabályrendelet a csapok elzárását is előírja, de ebből még nem következik, hogy ez igazságos és jogos is. A miniszteriumban már jóváhagytak még ennél különb baklövéseket is.

* **A nyiregyházi színház árverése.** Tegnapelőttre volt kitűzve a nyiregyházi színháznak az árverése; azonban több érdekelte fél kérte a törvényszéket, hogy az árverést ne tartsák meg s a törvényszék az árverést be is szüntette. Az árverés valószínűleg november hónapban lesz.

* **»Vivos voco!«** Schaffhausenből jelentik, hogy a városi tanács egyhangulag elhatározta, miszerint a Schiller által megénekelte s jelenleg már repedt harangot nem olvasztatja be, hanem valamely közhelyen fogja kiállítani. A harang fémértéke 6000 frank.

* **Fej nélkül.** Csatába indult a csordás fia. Mikor bucsuzott, így szólt az apjához:

— Meglássa édes apám, ha visszajövök, egy ellenség fejet is hozok magammal.

— Elég öröömöm lesz nekem — válaszolt az apa, ha fej nélkül is jössz haza, csak — egészséges legyél.

* **Székelyek telepítése.** Darányi Ignác földművelésügyi miniszter a székelyeknek az állami birtokokon való telepítése érdekében nemzeti és közgazdasági szempontból egyaránt fontos akciózt indított meg. Ez idő szerint ugyanls Nagy-Sármás, kolozsmegyei, Magyar-Nemegye, besztercze-naszód-megyei és Vicze, szolnok-doboka-megyei községekbe több száz székely családot telepítenek. A telepesek egyenkint husz hold földet kapnak, mit igen kedvező feltételek mellett ötven év alatt válhatnak meg. A miniszter megbízásából Serbán János gazdasági felügyelő a napokban Marosvásárhelyt időzött, ahonnan nagyobb köruttra indult a székely vármegyékbe. Maros-Tordamegyéből számosan készülnek Nagy-Sármáson letelepedni kiknek érdekében Désy Zoltán alispán fejt ki buzgó tevékenységet; de a kereskedelmi és iparkamara is mindenkép támogatja a hazafias akciózt.

* **Gyümölcs-telep Nyiregyházan.** A nyiregyházi törvényhatóság egy nagyobb gyümölcs-telep létesítését határozta el, a mivel a szegényebb sorsu polgárokon akarnak segíteni. A gyümölcs telepet a városhoz közel tervezik.

* **Követte a szeretőjét a halálba.** Debreczenből írják a következő megrázó öngyilkossági esetet: Balmaz-Ujvárosban Kíss Juliska egy jómódu paraszt gazda leánya felakasztotta magát és meghalt mikorára észre vették. — Az öngyilkosságnak tragikus előzménye az, hogy a mult héten felakasztotta magát egy szolgáló, akinek a halálát a szép Juliska nem tudta elviselni s követte kedvesét a halálba.

* **Hogyan kell banni a petróleum-lámpával?** Naponkint olvashatunk borzasztóbbnál borzasztóbb szerencsétlenségekről, melyek a lámpában levő petróleumgőzök levegővel való keverékének fölrobbanásából származnak. Ily robbanás bekövetkezik 1-szor, ha a lámpakezelő a lámpát égés közben akarja újra megöltetni. A petróleum-tartóban levő nemcsak gyulékony, de robbanó gőz- és levegő-keverék a beöntött petróleum által kiszorítatik s a kanócz lángjánál meggyulad. A láng átharapódzik az edény petróleumára s annak tartalma iszonyu robbanással szétvetetik. 2-szor, ha a kanócz tartó annyira rövid, hogy a láng a petróleumtartót erősen fölmelegíti; a lámpa mozgásakor a szintén mozgató hideg petróleum érintkezvén a tartó fölmelegített részeivel, az elreped. A repedésen a gyulékony gőzök kitódulnak s a lángnál meggyuladnak. A láng visszacsap s a tartó tartalma nagy erővel szétrobban. 3-szor, ha a kanócz nem tölti ki teljesen a kanócztartót, a láng a kanócz által

nincs teljesen elzárva a petróleumtartótól, illetőleg a petróleum felett levő gőztértől, a mely a petróleumgőz és a levegő robbanó elegyével van kitöltve. Minél kevesebb a petróleum a tartóban, annál több benne a robbanó gázelegy, annál nagyobb a veszély. 4-szer, ha a lámpát felülről az üvegen keresztül való fuvással akarjuk eloltani. Ha ilyenkor például a tartó csak félig van petróleummal s a kanócz nem zár teljesen, a láng a felülről való befúvás következtében a hégazon behatol a gyulékony gázkeverékhez s a robbanás bekövetkezik. A veszély elkerülésére legcélszerűbb, ha a kanóczot kissé lecsavarjuk s azután alulról a szelölő szítán át fújuk el a lángot.

* **Nincs több Mihály.** Férje temetéséről jött haza a szamosközi asszony, kezén vezetve kis fiát, kire mikor rátekinet, elcsavarodik a szíve s így szól zokogva:

— Édes egyetlen fiacskám, nincs már több Mihály a familiában, csak te, meg a nagybátyád, — Kerekes Pál!

* **Megugrott család.** Debreczenben a mult napokban egy ismeretlen egyén álnév alatt kicsalt **Schwarz Vilmos** butorgyárostól 300 trtot az után pedig megszökött. A rendőrség megállapította, hogy a csalást egy **Weisz Vilmos** nevű asztalos segéd követte el, aki azonban megszökött — állítólag Várad felé. A debreczeni rendőrség a szükséges intézkedéseket megtette.

A jutalomdíjas ember.

Biró: Fölösleges annyit fecsegnie. Mondja röviden, miből él?

Vádlott: Jutalomdíjakból.

Biró: Javíthatlan. Hát már megint a hazugságba fog bele?

Vádlott: Ezt a megjegyzést, bíró ur, nem érdemeltem. És épen most, amikor talán először mondtam igazat.

Biró: Ki adna önnek jutalomdíjakat és miért?

Vádlott: Már egy törvényszéki elnöktől is kaptam és nem lehetetlen, hogy bíró ur is megtisztel egygyel.

Biró: Arra azonban nem felelt, hogy miért kapja a jutalmakat.

Vádlott: Azért, kérem alássan, mert becsületes megtaláló és visszavívó vagyok.

Biró (hihetetlenül): Az ékszert, a tárczát, amit talál, visszaviszi? Maga?

Vádlott: Ezeket nem, mert az ilyenek megtalálásával nem foglalkozom.

Biró: Hát mit visz vissza?

Vádlott: A kutyákat.

Biró: Most már kezdem sejteni. És mondja, ebből meg lehet élni?

Vádlott: Az én módszerem szerint egészen jól. A régi módszer azonban nem sokat ér.

Biró: Mi az a régi módszer?

Vádlott: Aki ennek az iskolának a hive, az a kezébe vesz egy darab szafaládét és sétálni kezd az utcán. Ha azután egy tisztességes pofájú s fűrösztésre való védjegyes és szájkosaras kutya közelébe kerül: a szafaládét az orra elé tartja s ily módon az ebet magával csalja. Ez persze könnyen megy, de a második rész már fárasztó. Az illetőnek utána kell nézni, hogy az elcsalt kutyát keresik-e, vagy nem? Végig kell olvasni a falragaszokat és végigbongészni a lapok kishirdetéseit. Ám ha keresik, akkor sem nagy üzlet, mert rendszerint öt, vagy tíz forint jutalomdíjról van szó. A jámbor, aki ezt a módszert követi, csak minden ötödik kutya után jut némi jutalomdíjhoz s ezért is meg kell szolgálnia.

Biró: Most már beszéljen arról az iskoláról, amelyiknek ön a hive.

Vádlott: Bocsanat. Nem annyira hive, mint megalapítója. És ba ezt a renszert valaha megírják, bizonyára konstataálni fogják, hogy ennek az új iskolának a megteremtője én vagyok.

Bíró: Lehet. De hogy enyhítő körülménynek nem veszik, az bizonyos. Egyébként beszéljen.

Vádlott: Én, kérem, a legfinomabb és a legmutatósbab kutya sem méltatom figyelemre. Egyszerűen fumigálok és odább megyek. Ahelyett, hogy az utcákon csavarognék és a kezemben szafaládét tartogatnék, beülök egy külvárosi kávéházba és az apróhirdetéseken gyönyörködöm. Kávé mellett és cigárát szíva. A hirdetések közül csak azok érdekelnek, a melyek elveszett kutyákra vonatkoznak. Ah, bíró ur, nem is képzeli, hogy milyen naivak a kutyatulajdonosok. Kihirdetik, hogy a kutyájuk elveszett. Megírják, hogy milyen fajhoz tartozik és milyen színű a szőre. Elárulják, hogy mi a kutya neve. Azonkívül teljes címüket belenyomatják a lapba.

Bíró: Miféle naivság rejlik ebben?

Vádlott: Hát az, könyörgöm alássan, hogy elárulják a természetüket. Azt, hogy a kutyájukat nagyon szeretik. Azt, hogy a kutya visszavívójének jutalmat adnak. Meg azt, hogy hol laknak és milyen kutyájuk van. (Méltóságosan:) Én csakis ilyen kutyákat szoktam megtalálni.

Bíró: És miért?

Vádlott: Miután a kiró ur kissé nehéz felfogásúnak látszik, hát példával leszek bátor megmagyarázni. Bíró urnak van egy vizsla kutyája, amely elcsavarog. A bíró ur most hirdetést tesz közzé, amiből én megtudom, hogy kedvenc kutyája van és hogy a bíró ur hol lakik. Két-három nap múlva tehát elmegyek a házmesteréhez és megkérdem, hogy megkerült-e az eb? Ha megkerült, akkor egy hét múlva egész bátran ellophatom, mert bizonyos vagyok benne, hogy hirdetni fogja és hogy a becsületes megtalálónak jutalomdíjat ad. Azt is tudom, hogy melyik lapban hirdeti s így jóformán csak vissza kell vinnem. Az én módszerem ily körülmények között mindig biztos eredményre vezet és semmi rizikóval sincs összekötve. Az én nyakamon nem marad egy kutya sem.

Bíró: Az lehet, de hogy csalásért benmarad, az bizonyos.

Vádlott: Elég baj lenne az és épen most, mikor egy elveszett spitz-kutyát hirdetnek, amelyért száz forint a jutalomdíj. Ah, bíró ur, ha ez a spitz-kutya visszakerül a gazdájához, milyen pompás dolgom lenne nekem. Minden esztendőben elcsalnám négyszer-ötször s olyan évi jövedelem lenne, mint egy irtoknak. Ah, milyen pech az, hogy most kerültem bajba.

Bíró: Elég volt. Folytassuk a tárgyalást ott, ahol elhagytuk.

A milói Vénus titkai.

Minden nőnek vannak titkai. Sőt tulajdonképen csupa titok és rejtély minden nő. Ez nem új hypothézis. A világ eddig élt összes gigerljein kívül egy komoly görög bölcse, a széles fejű *Plátó* is megerősíti ezt a tételt, kiról meg van írva: »A nőt sokáig tanulmányozta, végre meguntta és félretolta«.

Hogyne lenne és miért ne lenne titka tehát a milói Vénusnak, ha csak afféle tolette titok is! Ez a tolette-titkok azonban egész a mai napig el nem döntött művészet-irodalmi probléma felvetésére adott okot, melynek megfejtése sok kemény fejtörést okozott eddig a világ összes aesthetikusainak.

Sok éles tollharcz, elkeseredett szellemi párbaj folyt a milói Vénus titkának fellebbentéséért a tudósok között. A kölcsönösen adott és kapott vágások, sebek nyomait pyranusokká emelkedett papircsomók viselik, tele róva sűrűn tintával, az egymással csatára kelt gondolatok kiontott fekete vérével.

De azért még sem lebbent fel a titok fátyola az életteleniségben is oly csodás varázs erővel ható isteni szobor alakjáról.

Köztudomásu, hogy a remekmű, mely Vénust ábrázolja, csonka. mert csak a két felső kar egy része van meg rajta, míg az alsó kar

a kezekkel hiányzik, a kiásás alkalmával darabokra tört.

A tudósok már most képzeletben egészítették ki a hiányzó test részt. Rekonstruáltak a milói Vénust úgy, hogy az mint Miló szigetének istennője, egy almát tart az egyik kezében, mint a sziget egyik főtermékét, a másikkal pedig leomló leplének a szélét tartja. Mások azonban ellene mondtak az alma-theoriának, s vita hevében csakugy röpködtek a gyengédteken, vaskos argumentumok.

Végre sikerült a sok feltevés között egy pozitív bizonyítékra tenni szert, mely immár végleg annak a pártnak a kezébe juttatva a pálmát, melynek felfogása a köztudatban is nagyobb tért hódított magának, hogy t. i. milói Vénus csakugyan akként volt ábrázolva, hogy almát tartott a jobb tenyerén.

A rejtély kulcsát *Trogoff-Lanvaut* márki ama jegyzetei szolgáltatják a tudományos világ kezébe, melyekben ez elmondja a milói Vénus feltalálásának körülményeit, s mely becses jegyzetek csak ujabban jutottak nyilvánosságra. A francia gróf mint szemtanu adja előbenyomásait, mert 1820. márczius havában az »*Esperance*« gőzössel, mint ennek egyik tengerész-kadetja Miló (a régi Mélos) szigetén időzött akkor, mikor a híres antik-remeket a földből felszínre hozták s jelen volt a kiásásnál is. *Trogoff-Lanvaut* vallomása különben így hangzik:

»Mélos szigetén való tartózkodásunk folyama alatt történt, hogy egy görög paraszt a mint mezei munkával foglalatokodik, egyszer csak azt tapasztalja, hogy hiába veri csákányával a földet, ez nem enged. Félreteszi a csákányt és egy boltozat félére akad. Égve a kíváncsiságtól és sarkalva a reménytől, hogy valami nagyszerű leltre akadhat, körös-körül felássa a helyet, s ekkor látja, hogy amolyan fülke-féle fekszik előtte. Hosszas munka után rátalál a fülke ajtajára, melynek válláival neki fekszik és betör. Nagy csodálkozására nem talál a fülkében egyebet, mint egy gyönyörűséges női alakot egy-egy Hermes-szoborral mindenik oldalán. A mű egész jó állapotban van. Egyik kezében almát tart s innen van, hogy a sziget istennőjének tartották — a görögben ugyanis mélos almát jelent — de csakugy lehetne Vénusnak is tartani. A nő alakja gyönyörű, a ruhalepel kidolgozása bámulatos«.

A szobor feltalálásáról szóló hivatalos jelentés szerint a mű csonka, a gyönyörű női alaknak a karjai hiányoznak. Ennek czáfolatul hadd álljon még itt a fentebbi vallomáson kívül egy másik elfogulatlan tanuak a nyilatkozata: *Dumont d'Urville*-é, ki szintén saját szemével látta, amint a milói Vénust a föld salakjából felszínre hozták s aki ezeket mondja: »A szobor egy meztelen nőt ábrázolt, kinek a magasba emelt balkarja egy almát tartott, míg jobbja ügyesen ránczolt ruhát tartott, mely hanyagul lógott le a csipőkről a lábbujjakig. Egyébiránt mind a kettő össze volt töredeve s azonnal eltávolítottatott a testről.«

Arra nézve, hogy mi okozta a karok pusztulását, Brest alkonzul ad magyarázatot, elmondván, hogy a szobor birtokáért formális csatát vívott egymással a szigeten levő francia, görög és török katonaság. Hogy tehát barbár tettükért a felelősséget maguktól elhárítsák, a hivatalos jelentésbe azt a hazugságot foglalták bele, hogy a szobrot karok nélkül találták. Ebbe nolente-volente beleegyezett *Dumont d'Urville* ur, melyet csak több mint félszázad múltán nyílt alkalmá dezauválni. *Idem.*

SPORT.

Díjlövészet és tekeverseny.

A következő meghívót vettük: Meghívó a nagyváradai polgári lövész-egylet által 1898. évi augusztus hó 10. és 11-ik napján tartandó szabad díjlövészet és tekeversenyre. A lövészet sorrendje: Szeptember 10-én. Szombaton az ünnepélyes szabad díj-lövészet megkezdése reggel 8 órakor, — mely 3 mozsárlövészel jeleztetik, — tart déli 12 óráig, két órai ebédszünet után alkonyatig. Szeptember 11-én. Vasárnap kezdődik a lövészet reggeli 8 órakor s tart déli 12 óráig, két órai ebédszünet után 5 óráig, a mikor a lövészet befejeztetik.

Hat órakor a díjak ünnepélyes kiosztása. Hét és fél órakor társas-vacsora a »Sport-pavillo« termében, mely alatt: Ó császári és apostoli királyi Felsége, Első Ferencz József koronás királyunk által 1890. évi szeptember hó 10-én lövöldéknben történt legmagasabb időzése alkalmával egylettünknek ajándékozott diszes »Király Serleg« emlékének évfordulati megünneplése a megállapított szabályok értelmében. A társas vacsorán egy teríték ára 1 frt 50 kr, előjegyezni lehet a körözendő iven, vagy a lövöldében a pénztárnál, szeptember 11-én, vasárnap déli 12 óráig.

Általános szabályok. Ezen ünnepélyes lövészetnél a kifüggesztett egyleti lövő-rendszabályok irányadók. A rend fentartása a lövő, rendszabályok megtartása a napos lövészmeztérek feladata. Csak 6 kilónál nem nehezebb és 12 mmtrnél nem nagyobb csőbőségű fegyverrel lehet löni és csak akkor, ha a fegyveren valami különös mód nincsen alkalmazva, mely által az illető lövész társát háttérbe szoríthatja. Sziijas fegyverek, aczéburkolatu, robbanó és táguló golyók használata tilot.

SZINHÁZ.

Sziuköri hírek. A mára hirdetett »Szép Galathea« *Székely* Irén rekedtsége miatt elmarad, s helyette »Trilby« kerül színre E. Kovács Gyulával Svengali szerepében. — Holnap vasárnap délután 4 órakor fél helyárrakkal Hugo Viktor drámája *Quasimodo*, a *notre-damei harangozó* kerül színre a főbb szerepekben Hatala Gy., Kissné, Laczkó A., Marosi A., Váradiné, Bartos, Kassai, Leővey, Szentgyörgyi, Tompa, Váradiné és Vendreivel. — *Nánit, Follinus* Aurél pályadíjnyertes népszínművét adják este 7 és fél órakor, a czimszerepben Turchányi Olgával. A darabban Baróti I., Kissné, Bartos, Heltai, Kassai, Leővey, Szentgyörgyi és Vendrei játszzák a többi fő szerepet.

Igazságszolgáltatás.

A nagyváradai kir. tábla kitűzött ügyei.

Büntető tanács.

Előadó: *Molnár Géza.*

2824. Kedrean Juon Lazu s. t. szándékos emberölés.
2721. Sztrugar Izidor s. t. vallás elleni kihágás.
2838. Bandár Lajos s. t. épség elleni kihágás.
2739. Fóris Imre zugirászat.
2757. Maguran Lena lopás.
2878. Bosnyák Mirku becsületsértés.
2912. Gorbéd Imre becsületsértés.
2947. Szombathelyi Béla jogtalan elsajátítás.

Polgári tanács.

Előadó: *Czvek Kálmán.*

1799. Lövy József és fiai — Klein Mihály.
1801. Szalontai tkptr. — Jámbor Juliánna.
1921. Zsáka vidéki népbank — Balogh János.
1922. Tóth Sándor — Unor Juliánna.
1927. Taranbancza Szófia — Taranbancza Juon.
1928. Biharmegye árva pénztára — Deák János.
1944. Higieia fémipar részvény tsg. — Szücs János.
1945. Krausz Zseni — Stern Sándor.
1953. Bosneág Jetta — Ruzsenszk Mihály.
1955. Moskovics Adolf fiai — Weisz Károly.

Előadó: *Dobosfy Alajos.*

1811. Akkermann Mihály — Harnstein József.
1911. Kovács Ágnes — Pető Károly.
1914. Kiss Lajos és neje — Szelle József.
1916. Szallai István s. t. — Szelle József.
1933. Fássy Lajos — Fráter Gabriella.
1903. Anti Pasku — Anti Florea.
1904. Kodreán Avakum — hagyatéki ügye.

KÜLÖNFELÉK.

§ **Egy hatalmas hirdető.** Egyik müncheni újság apróhirdetése között a minap a következő hirdetés volt olvasható: »Házasság-közvetítés! Szorgalmas és szolid kisasszonyoknak s özvegyeknek, vagyontalanoknak úgy mint vagyosoknak, akár katolikus, akár protestáns vallásnak ingyen és diszkrétio mellett közvetít házasságot. Brunn Henrik Oehringenben. A tudakozódó levelekhez 50 fillér. mellékelendő postaköltségre. — Hogy miként lehet tojásokat a legegyszerűbb módon egész éven át frissen tartani (konzerválni), hogy kell a szobákat a legyektől és más rovaroktól megtisztítani, miként lehet egereket és patkányokat legkönnyebben kiirtani, úgy hogy a ház tájára sem jönnek, 50 fillér beküldése ellenében mindezt közli fönti. Ugyanő eladásra kínál 300 európai és tengerentúli bélyeget 4 márkáért, 600 bélyeget 7 márkáért. Egy kishirdetésben elég gazdag és változatos anyag!

§ **Páris és a tej.** Párisban évenként 54 millió frank áru tejet fogyasztanak el. Ebből az összegből a termelők 30 millió frankot kapnak, míg az elárúsítókra és egyéb közvetítőkre 24 millió frank jut. A tejszükségletet három helyről fedezik. Az első a városban magában tartott 5700 tehén, a második Páris környéke 20 ezer tehénnel, a harmadik pedig a vidéki tejgazdaságok, a melyek évenként százharminczöt millió liter tejet szállítanak Párisba. A városnak tejjel való rendszeres ellátását a vasutak és gőzhajók pontos közlekedése teszi lehetővé.

§ **Tékozló.** Emberek a kik nagy tökélyre viszik a vagyonszerzésben, nem ritkán ugyanily mesterek a tékozlásban. Volt egy idő, mikor a gazdag emberek úgy pazarolták a fényt, hogy horribilisen drága — ruhagombokat viseltek. Nagy tökélyre vitte az ilyen módon való pazarlást XIV. Lajos, akinek egy kabátján 800.000 koronát érő gombok voltak. Rengeteg drága gombokat viselt Erős Ágost lengyel király is Gyémántokból voltak ezek a gombok melyek most Drezdában, a királyi kincstárban ragadják bámulatra a látogatókat. Kentben egy majoros nemrég azt a felfedezést tette, hogy a kapukilincs melyről azt hitték, hogy rézből való, merő arany. Ez a ház egykor Volsey bíbornoké volt és az ő fényezésére derit utólag világot. Jelenleg az amerikai pénzkirályok járnak elől a pazarlásban. Jay Gould megvásárolta leányának mikor ezt gróf Castellant eljegyezte, azt gyémánt diadémét, melylyel egykor Eugenia császárné tündökölt a Tuileriákban. Két fiuk örökölte apjuk pazarló szenvedélyét. Az egyik: Howard Gould olyan yachtot építtetett magának, a mely egészen hasonló az orosz császár yachtjához, csak egy kevéssel kisebb. A yacht akkora összegbe került, hogy ennek a kamatai többet tennének ki, mint hét miniszternek a fizetése. Fivére: George pedig elkövette, hogy lépcsőházának a rácszatát ezüstből készítette, az erkély korlátait pedig, melyek rézből valók, hogy az időjárás minden rongáló hatása ellen megvédje, vastag aranyozással vonatta be. Ez a szeszély több mint százezer dollárba került.

§ **A francia katonatisztek életkora.** Igen érdekes összeállítást közöl a France militaire a francia tisztek életkoráról. Az érdekesebb adatok a következők: A 110 tényleges hadosztályparancsnok közül 21 egyszersmind hadtestparancsnok. (A francia hadseregben tábornoknagyi rang és elnevezés nincsen) A 110 hadosztályparancsnok közül 4 több 65 évesnél. Ezen tábornokok: 1-ső Créa, 2-ik Saussier, 3-ik Jamont, 4-ik Billot, a volt hadügyminiszter. A többi generális között 44-en 63-tól 65 évesig és 48 generál 60-tól 62 évesig. Tehát 92 hadosztályt vezénylő tábornok több 60 évesnél. A parancsnokló tábornokok közül nyolcz 63-tól 64 évesig, kettő 62 éves, hét 61 éves, négy 58-tól 60 évesig. A hadosztályparancsnok tábornokok átlagos kora 62 év s szolgálati idejük e minőségben 4½ év. A tényleges hadsereg 220 hadosztályparancsnok tábornoka közül nyolczvanhét 60-tól 62 évesig és 85 56-tól 59 éves s csak 29 tábornok 53-tól 55 éves, hét 50-tól 52 éves. A legidősebb brigade-generálisok 1890—91-ből valók. Háboru esetén Franciaország rendelkezne még sok nyugalmazott tábornokkal, kik a tartaléksapatokat vezetnék,

ezek rendes nyugdíjon kívül lópénzt is kapnak, hogy a lovaglás gyakorlatából ki ne jöjjenek. A törzstiszteknél nagy korkülömbőségek is fordulnak elő, mert a gyakori, gyarmatiháborúkban Tonkingban, Madagaskár-Dahomeyban a fiatal tiszteknek elég alkalmuk van magukat kitüntetni, mi által soronkívül lépnek elő. Ezért látni 45 éves s esetleg 56 éves ezredeseket is. Őrnagytól lefelé, a francia katonatisztek szolgálati ideje egy rangban sokkal hosszabb mint például nálunk vagy Németországban.

REGÉNY-CSARNOK.

AZ UTOLSÓ PRÓBA.

Németből: GUSZTAV. 9.

A másik nap reggelenként hasonlóképen telt el. Reggelinél Dynecourt a Blount kisasszony mellett ült és úgy látszott, hogy nagyon jól mulattak. Dary figyelemre sem méltatta Georgie köszönését, mikor ez bejött. Georgie ajkai megrándultak, torka összeszorult. Látszólag nagyon jól mulatott Stam urral és ha szemei véletlenül találkoztak Dynecourt komoly tekintetével, annak nézését daczos pillantással viszonozta.

Fél 8 volt. A vendégek mind ott voltak; Dynecourt is elfoglalta nagyon komolyan helyét, oda sem figyelt, felhúzták-e a függönyt, vagy sem. A személyek száma teljes volt. A csodálandó szépség, a haszonleső tisztviselők serege, ezek vetélytársai, a csinos házilányok, a komikusok, mindnyájan ott voltak.

Dynecourt sem a játékra, sem a játszókra nem ügyelt, gondolataiban volt elmerüve. Két felvonásnak vége volt. A harmadikat is megkezdtek már. A játék folyik: a szépség ott áll, előtte tisztelője, a hü és nem haszonleső előtte áll, beszél, végre lábai elé omlik, kéri, könyörögve kéri.

E pillanatban úgy tetszett Dynecourtnak, mig gondolataival bibelődött, hogy hall vallamit, a mi nem ismeretlen előtte. Felnéz, elsápad, kissé figyel a szinpadra. Stamm térdepel ott, kezében tartja Georgie kezét, a mi közben hallhatóan mondja: Kérlek, ne hagyd, hogy a másik hizelgése hálóba kerítsenek, ne utasítsd vissza az én hü, igaz szerelmemet.

Világos lett minden. Dynecourt feszült figyelemmel nézte a játszókat. Azután hallatszott Georgie felelete.

A felelet komolyan, csendesen hangzott; Georgie szeméit körüljártatta, keresett valakit, végre Dynecourttal tekintetük találkozott. A csalódás és szemrehányás nagy világa volt etekintetben, azután ismét az előtte térdelőre nézett.

Dynecourtot furta lelkiismerete, vádolta önmagát, hogy oly bolondul féltékeny volt, most már meg volt nyugtatva, nehéz kő esett le szívéből. Mikor a játéknak vége volt, a váróterembe sietett, nem, rohant; a játszó ott társalogtak, tréfálkoztak, gratuláltak egymásnak sikerült előadásukért.

Am a főszemély hiányzott, Georgie nem volt sehol, Blount Flórenze festett arcczal sietett hozzá. Szép volt nagyon, festői alak volt, tudta jól, hogy a festék, a puder jól áll neki.

— Ugy-e azért jött, hogy bókoljon? — kérde szokott mosolygással. — Nem illik, hogy ide jöj de, most az egyszer megbocsátunk. Oh Georgie! kitűnően játszott, bár nagyon ideges volt, különösen a végén. Nem vette észre? Alig jött el a szinpadról, zokogni kezdett. Szegény kis teremts! A szobájába ment, azt hiszem a Kati vele van.

— Ah! kiáltott Dynecourt és ha az élete más szótól függött volna, most nem tudta volna kimondani.

— Kedveli az ilyen ósdi darabokat? — folytatá Blount kisasszony — a toietettek hatóságok.

Dynecourt mormogott valamit. — Köszönöm, mindég ugyanazt mondja, valami egyebet is szeretnék már hallani. Igen a puder kitűnően állott mindenkinek, bizony szeretném, ha még egyszer divatba jönne. — Georgie? Nem! Alig jöj ide vissza. Nagyon izgatott, ideges.

Dynecourt türelmetlenül hagyta ott a leányt, majd azután eseten bocsánatkérés, men-

tegetőzés után hazament. Sokat gondolkodott, szíve mégis örült, új remény keletkezett benne, a miről álmodni sem mert. (Folyt. köv.)

TA VIR A T O K.

A pápa állapota.

Budapest, aug. 12. (Saját tud. táv.) Rómából sürgönyzik: Ő Szentsége XIII. Leo állapota igen aggasztó.

Bánffy báró Bécsben.

Bécs, aug. 12. (Saját tud. távirata.) B a n f f y Dezső báró miniszterelnök ma délelőtt 10 órakor K á l l a y közös pénzügyminiszternél tett látogatást, délután pedig Goluchovszky közös külügyminisztert látogatta meg.

Bánffy báró lemond.

Bécs, aug. 12. (Saját tudós. távirata.) Az itteni lapok leghatározottabban állítják, hogy B a n f f y Dezső miniszterelnök holnap délelőtt 11 órakor kihallgatáson jelenik meg Ő Felségénél, mely alkalommal beadja a kormány lemondását.

Letartóztatott detektiv.

Budapest, aug. 12. (Saját tud. táv.) Marsovszky Alajos, az államrendőrség egyik kedvelt tagja e napokban valami bűnyügyben Szegeden járt, a hol Bende Antal alkaptány, igazolása daczára, több rendőrrel letartóztatta. Minden igazolás hiába volt és midőn Marsovszky megjegyezte, hogy egy csavargóval sem bánanak el így, a rendőrkapitány rákiáltott, hogy ne henczegjen, mert ő saját felelősségére, öntudatosan cselekszik. Bende éjjel 1-kor meggondolta és szabadon bocsátotta. Marsovszky személyes szabadság megsértése miatt panaszt emelt.

A Dreyfus-ügy.

Budapest, aug. 12. (Saj. tud. táv.) Párisból távirják: A »Petite Republique«-ban ma J a u r e s Dreyfus ártatlanságát igyekszik bebizonyítani. Jaures konstatálja, hogy a tárgyalás előtt, annak folyamán és utána az egyedüli terhető adat Dreyfus ellen a bordereau volt és kiemeli, hogy a bordereauban említett okmányok jellege nemcsak Dreyfus bűnöségét nem bizonyítja, hanem azt egyenesen kizárja és minden kétségen kívül Eszterházy tekinthető vétkesnek.

Béketárgyalások.

Budapest, aug. 12. (Saj. tud. táv.) Madridból távirják: A kormány már megkapta Washingtonból a békeprelimináréről szóló jegyzőkönyvet.

A minisztertanács után a miniszterek kijelentették a Fabra ügynökség tudósítója előtt, hogy a jegyzőkönyvet egész terjedelmében elfogadták. A jegyzőkönyv nem tartalmaz semmiféle módosítást, hanem csak néhány újabb kérdést intéz. A kormány még ma este Washingtonba juttatja a választ és abban felhatalmazza C a m b o n nagykövetet a békepreliminár aláírására. Mindenekelőtt abba hagyják az ellenségeskedést és az erre vonatkozó meg gyeztést valószínűleg már holnap aláírják. A béketárgyalásokra még nem neveztek ki a bizottságot, de a tárgyalások, amit a külügyminiszter, mint bizonyosat állít, Párisban fognak folyni. A

jegyzőkönyvet a mig aláírva nincsen, nem teszik közzé.

Budapest, aug. 12. (Saját tud. táv.) Washingtonból távirják: Swan tábornok jelenti táviratilag, hogy dandára Mayaquez-től (Portoricó) néhány mértföldnyire erős spanyol csapatokkal harcra keveredett, melyben 2 amerikai katona elesett és egy hadnagy, valamint 14 ember megsebesült.

Szudán.

Budapest, aug. 12. (Saját tud. távirata.) Párisból sürgönyzik: A »Journal« jelenti, hogy Szudánban a hadműveleteket Samori ellen az esős időszak után, szeptember végén újra megkezdik. A hadműveleteket a szudáni kormányzó vezetése alatt két csapat fogja végrehajtani.

Vonatösszeütközés.

Budapest, aug. 12. (Saját tudós. távirata.) Genuából távirják: Tegnap este Pontedecimo mellett egy személyvonat összeütközött egy tehervonattal, mely alkalommal 9 ember, köztük 7 vasuti alkalmazott vesztette életét és mintegy negyvenen többnyire súlyosan megsebesültek. A prefektus a szerencsétlenség színhelyére ment.

KÖZGAZDASÁG.

A Berliini Victoria általános biztosító részvénytársaság cégbejegyzése a budapesti kereskedelmi- és váltóörvényeséknél eszközöltetvén, a társaság működését Magyar-, Erdély- és Horvátország területén megkezdte. A társaság az élet- és balesetbiztosítási ágazatokat kultiválja, továbbá nagymértékben a népbiztosítást heti díjbefizetésekkel orvosvizsgálat nélkül. A legutolsó zárszámadásokról kitűnik, hogy az 1845-ben alapított Victoria a lefolyó évben 46.589.492,08 márka díjbevételt ért el, az összes tartalékok összege 146.536.038,65 márka és az összes aktívák 159.298.896,47 márkát tettek ki. A biztosítási állomány az életbiztosítási ágazatban 1897. év végével 605.861.064 márka impozáns magasságát érte el, mely összeg 1.105,176 kötvényre oszlik el.

A szőlő állása hazánkban.

A »Földmívelésügyi Értesítő« mult heti számában az állandó gazdasági tudósítók jelentései alapján a szőlő állásáról általánosságban a következő áttekintést nyújtja:

»A szőlők terméskilátásai helyenkint közepesek, sőt nagy általánosságban inkább közép-aluliak, mert a peronospora ujabban ismét erősen terjed. A szőlőbirtokosok a permetezést néhol már harmadizban is alkalmazzák.«

Az ország egyes részeire nézve a jelentések a következőképpen csoportosíthatók:

»A Duna balpartján a szőlőkben sok kárt tett a jég, néhol az egész termést elverte. Ahol megmaradt, ott kedvezően áll a közép-termést ígér. A második permetezést a peronospora ellen mindenütt befejezték, helyenkint a harmadik permetezést is megkezdették.

A Duna jobb partján helyenkint jó, mig másutt kevesebb termést mutat; általában kis közepes termés várható. Harmadszor permetezik.

A Duna-Tisza közén jobbra csak közép-aluliak a szüreti kilátások, helyenkint azonban és vidékszerke közepes termést is remélnék.

A Tisza jobb partján a szőlő általában szépen fejlődik, de erős permetezést igényel a peronospora ellen. Néhol már harmadizban is permetezték. A termés alig fogja a közepes megütni. Itt-ott a szőlőmoly is mutatkozik.

A Tisza balpartján csak közepes termés várható; ahol pedig a permetezést nem eléggé erősen alkalmazták, ott a peronospora mutatkozik.

A Tisza-Maros szögény a szőlőt a filloxera folyton pusztítja. Terméshozama nagyon gyenge lesz, mert kevés rajta a fürt. Helyen-

kint erősen peronosporás; néhol a gazdák háromszor is permetezték.

Az erdélyi vármegyékben jól fejlődik, de csak csekély hozammal biztat, kevés a fürt. Második permetezését az eső hátráltatta, a peronospora terjed benne.«

Az aratás. Belényes vidékén már az aratást régebben befejezték, pár nap alatt a csépléssel is készen lesznek. Az eredmény átlag elég jó. A tiszta buza 1600 □ öles holdanként 7¹/₂—9 métermázsát, a rozs 6—8 métermázsát, az árpa 8¹/₂—10 métermázsát ad. Tengeri vetések állása szép reményekre jogosít.

Rossz szokás. Majdnem minden gazdaságban adják a penészes kenyert a házi állatoknak. Ez igen rossz szokás és gyakran igen káros következményeket okoz. A mily mértékben jó táplálékban káros a penészes kenyér, mert méregként hat és így többféle betegségnek u. m. kólika, felfúvódás hasmenés és a belek gyuladása, sőt még az elhullásnak is lehet okozója, a hasas állatoknál pedig a penészes kenyér folytán idétlen szülés is fordulhat elő. Ugyaníly hatással van a penészes olajpogácsa is, melyeket némely vidéken nagy mennyiségben adják a hizláló állatoknak.

Hazánk tavalyi szüretje és az ideai kilátások. Bortermésünk 1897-ben rossz volt és az ideai szüreti kilátások nem éppen kedvezőbb. A mult évi szüret, mint azt a központi statisztikai hivatal kimutatja, egyike volt a legrosszabbak közül való. Csak mintegy 1.131.000 hektoliter új bort szürettek; szemben 1896-al ez a mennyiség ismét 315.000 hektoliter kevesebbet tüntet föl. Fokról-fokra hanyatlak a bortermelés Magyarországon s ha az eddigi hírek nem tuzottak, az idén sem lesz valamire való bortermésünk, mert az ország nagy részében gyöngén allanak a szőlők, a filloxera, de főként a peronospora és még sok más szőlőbetegség tizedeli a szőlőket. Jég és vihar is tömördek kárt okozott a szőlősgazdák dédelgetett szőlőiben; immár annyi csapáson ment át a magyar szőlősgazdaság, hogy azon sem igen csodálkoznánk, ha rohamosan visszamenne a bortermelés ügye Magyarországon. Szerencsére a magyar gazdák kitartással küzdenek meg a sok szőlőellenséggel s mert ezt tapasztaljuk, reménykedünk is abban, hogy valamikor mégis csak megtörik azokat a kellemetlen vendégeket, amelyek két évtized óta az ország vagyoni helyzetét legalább is 600—700 millió forinttal megrontották. Évi veszteségünk 1878. óta 1885-ig átlagban 40—50 millió frtra rugott; s most, illetve 1886 óta már 60—70 millió forintra emelkedett, figyelembe véve azt, hogy behozatalunk különösen néhány év óta rendkívül nagy arányu. A központi statisztikai hivatal adatai szerint a szőlővel beültetett terület már csak 205.468 hektár, az összes új ültetésű szőlők hozzászámításával; termett ezen a területen must 1.256.060 hektoliter illetve színbor 1.130.823 hektoliter. Az eladott és termelt szőlőmennyisége kitett 4.733.057 kilogrammot. 1896-an 2.971.121 kilogrammot. Az összes borok és szőlő értéke 21.4 millió forintot tüntet föl, így tehát 1896-hoz képest ismét több mint 2 millió forintnyi visszaesés mutatkozott.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, augusztus 12

Buza őszre	8 25
Buza tavaszra	8 30
Új tengeri	4 15
Tengeri augusztusra	4 90
Rosz őszre	6 54
Zab őszre	5 40

Értéktőzsde.

Az irányzat szilárd.

Budapest, augusztus 12.

Salgótarjáni	632.—
Wggon-kölesön	244.—
Villamos vasut	257.—
Oszták hitel	362.90
Magyar hitel	396.50

Allamvasut	361.90
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	253.50
Magyar jelzalog	207.—
Magyar leszámítoló	262.50
Iparbank	104.25
Budapest közuti	390.50
Kereskedelmi	1435.87

Bécs, augusztus 12

Az irányzat szilárd.

Oszták hitel	362.75
Magyar hitel	396.75
Allamvasut	361.75
Birodalmi márka	58.85

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. augusztus 12-én.

Magyar aranyjáradék 4%	120.75
Magyar koronajáradék	98.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₂ %	119.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₂ %	100.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.60
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	97.75
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	158.50
Tiszabábalyozi és szegedi sorsjegyek kölcsön	140.—
Oszták járadék papírban	101.50
Oszták járadék ezüstben	101.35
Oszták járadék aranyban	121.50
Oszták korona járadék	101.50
1860. Oszták államsorsjegyek	140.25
Oszták magyar bankrészvény	910.—
Magyar hitelbankrészvény	396.—
Oszták hitelintézeti részvény	362.25
Páris vista	361.60
Német birodalmi márka	58.80
London vista	120.—
Páris vista	47.23 ¹ / ₂
20 márkás arany	11.76

SZERKESZTŐI POSTA

K. A. Helyben. Egy közgyűlés referációjában nem lehet minden közbeszólásra reflektálni. Az a fő, hogy a lényeg meg legyen és az olvasó tiszta képét nyerjen a közgyűlés lefolyásáról. Minden embernek vannak jóakarói; így az egyik városi tisztviselőnek egy vérmes városatyja a kért hat **heti** szabadság idő helyett hat **évi** szabadságot akart megszavazni a tegnapi közgyűlésen. Ő tudja miért!

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Évadbérlet 100. szám.

Kisbérlet 98. szám

Páros

Páros

Ma szombaton, 1898 augusztus 13-án
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

TRILBY.

Színmű 4 felvonásban. Georges du Maurier regénye után írta: Paul M. Potter.

Személyek:

Trilby O'Ferall	Turchányi O.
Talbot Wynne, másképp Taffy	Tompa K.
Alex. Mc. Alisten, másképp Sandy	Pataki B.
William Cagot, másképp Billie	Iványi A.
Rochemartel hercz., másképp Zonzon	Hornyánszky.
Th. de Lafarce, másképp Dodor	Heltai N.
Svengali	E. Kovács Gyula
Gecko	Kassai K.
Vinardné, házmesterné	K. Árpási Kata
Antony	Váradi M.
Lorimer	Bartos Gyula
Rov. Thomas Bagot	Vendrei Ferencz
Mr. Bagot, a Billie anyja	Laczkó A.
Kaw, színigazgató	Leövey Leo
Durien	Zajonghy E.
Vincent	Stadler F.
Philippine, szobaleány	Szabó Ilona

Kezdete fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, vasárnap

két előadás:

Délután 4 órakor, fél helyárrakkal:

A notredami toronyőr.

Színmű.

Este fél 8 órakor, rendes helyárrakkal:

NÁNI.

Népszínmű 3 felvonásban.

A szerkesztőnőrt feloldja:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1898. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	2 15	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	4 06	1 31	6 00	2 29	6 05
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagykátá >	10 20	3 25	7 54	10 16	—	Debreczen >	5 22	3 —	6 55	3 56	8 20
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 32	4 49	Szolnok >	11 19	4 23	9 27	11 31	—	Érmihályfalva érk.	6 35	4 01	7 38	4 58	9 28
Buca >	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka >	—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp >	† 1 17	† 6 15	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Élesd >	† 1 48	† 7 59	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalva >	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Várad-Velenceze >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	7 07	1 48	3 42	7 22	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Püspöki >	—	—	8 51	11 42	2 37	Nagyvárad ind.	2 25	—	2 30	4 05	1 31	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze >	—	—	2 41	4 16	1 46	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Mező.-Keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 50	4 38	2 19	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Mező.-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	—	—	† 3 04	† 7 56	3 21	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
B.-Ujfalva >	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd >	—	—	3 26	8 18	3 45	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Sáp >	† 3 33	† 9 38	12 47	12 25	4 49	Rév >	—	—	—	—	4 08	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Báránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	—	—	4 06	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
P.-Ladány >	4 05	10 06	1 34	1 19	5 31	Buca >	—	—	8 51	4 27	6 04	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	—	—	4 16	9 06	4 53	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Nagy-Káta >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	—	—	4 52	9 37	5 32	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Budapest érk.	7 50	1 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár érk.	5 55	10 37	6 59	8 33	—	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.			
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	9 35
Ósi >	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely >	4 44	11 05	7 57	Gyula >	12 21	6 34	10 21	Kurtics >	5 39	11 52	10 07
Less >	10 48	4 56	8 06	Oroszháza >	5 39	11 54	9 38	Békés-Csaba >	2 23	7 17	4 32	Kétegyháza >	6 14	12 37	10 54
Gyapju >	10 56	5 04	8 18	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza >	2 54	7 44	5 03	Békés-Csaba >	7 —	2 33	4 50
Cséffa >	11 0	5 12	8 29	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Kurtics >	3 28	8 20	5 38	Gyula >	7 27	3 05	5 26
Szalonta >	11 26	37	9 08	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Arad érk.	3 55	8 47	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31
Kötegyán >	11 46	† 57	9 37	Kötegyán >	† 7 56	3 39	6 09	Szombatság-Rogoz—Dobrest.				Dobrest—Szombatság-Rogoz.			
Sarkad >	11 57	6 9	9 51	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Szombatság-Rogoz—Dobrest.				Dobrest—Szombatság-Rogoz.			
Gyula >	12 21	6 34	10 21	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Szombatság-Rogoz—Dobrest.				Dobrest—Szombatság-Rogoz.			
Csaba >	2 10	7 22	4 44	Gyapju >	—	—	7 29	Szombatság-Rogoz—Dobrest.				Dobrest—Szombatság-Rogoz.			
Oroszháza >	3 10	8 32	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51	Szombatság-Rogoz—Dobrest.				Dobrest—Szombatság-Rogoz.			
H.-M.-Vásárhely >	4 00	9 26	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 16	Szombatság-Rogoz—Dobrest.				Dobrest—Szombatság-Rogoz.			
Szeged >	4 35	10 20	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31	Szombatság-Rogoz—Dobrest.				Dobrest—Szombatság-Rogoz.			

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad.			
	V. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Th. v. sz. sz.	Sz. v.		V. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	V. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	—	Vaskóh ind.	4 30	2 30	—	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	—	Gyoma ind.	3 40	2 40	—
V-Velenceze >	4 05	2 51	—	Lunka-Rézbánya >	† 4 42	† 2 43	—	Ósi >	6 08	2 51	—	Déva-Ványa >	4 37	3 43	—
Félix-Fürdő >	4 32	3 13	—	Szudrics >	5 09	3 12	—	Uj-Palota >	6 24	3 05	—	Körös-Ladány >	5 13	4 25	—
Kardó >	4 50	3 27	—	Belényes >	5 37	3 52	—	Gyires >	6 41	3 17	—	Szeghalom >	5 40	4 56	—
Magyar-Gyepes >	5 50	4 17	—	Sonkolyos >	† 5 58	† 4 15	—	Körösszeg >	7 02	3 36	—	Vésztló >	6 12	5 33	—
Tasádfő >	6 07	4 31	—	Belényes-Ujlak >	6 10	† 4 27	—	Szakál >	7 39	4 05	—	Kót >	6 38	6 08	—
Drág-Cséke >	6 30	4 45	—	Borz >	† 6 19	† 4 37	—	Nagy-tóti >	7 55	4 21	—	Iráz >	6 52	6 22	—
Magyar-Cséke >	6 50	† 5 —	—	Sólyom >	6 35	4 58	—	Komádi >	8 25	4 32	—	Komádi >	7 10	7 04	—
Dused >	† 7 05	† 5 12	—	Gyanta >	6 56	† 5 19	—	Iráz >	8 42	4 49	—	Nagy-tóti >	7 22	7 13	—
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	—	Hollód >	7 10	5 34	—	Kót >	9 19	5 14	—	Sakál >	7 48	7 49	—
Hollód >	7 58	5 58	—	Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03	—	Vésztló >	9 44	5 32	—	Körösszeg >	8 11	8 18	—
Gyanta >	8 12	6 11	—	Dused >	† 7 55	† 6 34	—	Szeghalom >	10 34	6 13	—	Gyires >	8 33	8 33	—
Sólyom >	8 38	6 36	—	Magyar-Cséke >	† 8 07	† 6 49	—	Körös-Ladány >	11 —	6 31	—	Uj-Palota >	8 47	8 53	—
Borz >	† 8 53	† 6 50	—	Drág-Cséke >	8 26	7 17	—	Déva-Ványa >	12 03	7 21	—	Ósi >	9 03	9 12	—
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	—	Tasádfő >	8 40	† 7 33	—	Gyoma érk.	12 45	8 06	—	Nagyvárad érk.	9 20	9 30	—
Sonkolyos >	† 9 18	† 7 13	—	Magyar-Gyepes >	8 54	7 50	—	Nagyvárad—Érmihályfalva				Érmihályfalva—Nagyvárad.			
Belényes >	10 04	7 47	—	Kardó >	9 27	† 8 31	—	Nagyvárad—Érmihályfalva				Érmihályfalva—Nagyvárad.			
Szudrics >	10 27	8 09	—	Félix-Fürdő >	9 40	† 8 45	—	Nagyvárad—Érmihályfalva				Érmihályfalva—Nagyvárad.			
Lunka-Rézbánya >	10 56	† 8 21	—	V.-Velenceze >	10 01	9 09	—	Nagyvárad—Érmihályfalva				Érmihályfalva—Nagyvárad.			
Vaskóh érk.	11 12	8 49	—	Nagyvárad érk.	10 11	9 19	—	Nagyvárad—Érmihályfalva				Érmihályfalva—Nagyvárad.			

Székelyhid—Margitta				Margitta—Székelyhid			
	V. v.	V. v.	Sz. v.		V. v.	V. v.	Sz. v.
Székelyhid ind.	9 50	7 55	—	Margitta ind.	4 35	4 45	—
Apátkeresztur >	10 46	8 41	—	Monos-Petri >	4 46	4 56	—
V.-Ábrány >	11 03	8 55	—	V.-Ábrány >	4 57	5 08	—
Monos-Petri >	11 16	9 06	—	Apátkeresztur >	5 13	5 26	—
Margitta érk.	11 28	9 16	—	Székelyhid ér. reg.	5 54	6 07	—

Menetidj krban állami vasuton												Füredő-vonatok.									
I. o.	II. o.	III. o.	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Szept. 16-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Monetidj krban közuti vasuton			
—	—	—	—	—	11 27	—	—	6 19	—	10 23	—	Nagyvárad ind.	—	—	9 50	—	—	—	—		
—	—	—	8 07	9 38	11 32	—	4 20	6 30	8 07	10 30	—	Nagyvárad vásártér	6 30	8 10	9 43	11 38	2 32	4 35	6 32	8 44	—
30	15	10	7 50	9 24	11 17	12 54	4 06	6 09	7 53	10 13	—	Várad-Velenceze	6 46	8 25	10 —	11 53	3 01	4 55	6 46	9 15	10 08
40	22	15	7 38	9 11	11 04	12 41	3 51	5 56	7 38	10 —	—	Rontó	7 01	8 37	10 14	12 05	3 13	5 09	6 59	9 29	30 25
40	22	15	7 35	9 08	11 —	12 38	3 48	5 52	7 35	—	—	Püspök-fürdő	7 06	8 42	10 19	12 10	3 18	5 14	7 04	9 34	30 25
40	22	15	7 24	8 57	10 42	12 27	3 35	5 35	7 23	9 53	—	Félix-fürdő	7 22	8 56	10 37	12 26	3 33	5 31	7 20	9 51	30 25

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szeritn van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik. — A tel jelzettek feltételes megálló helyek.